

LEEFBAARHEID - Architecture RURALE

Architecture rurale et bourgeoise (Dyon & Hubrecht) in betekenis en doorwerking

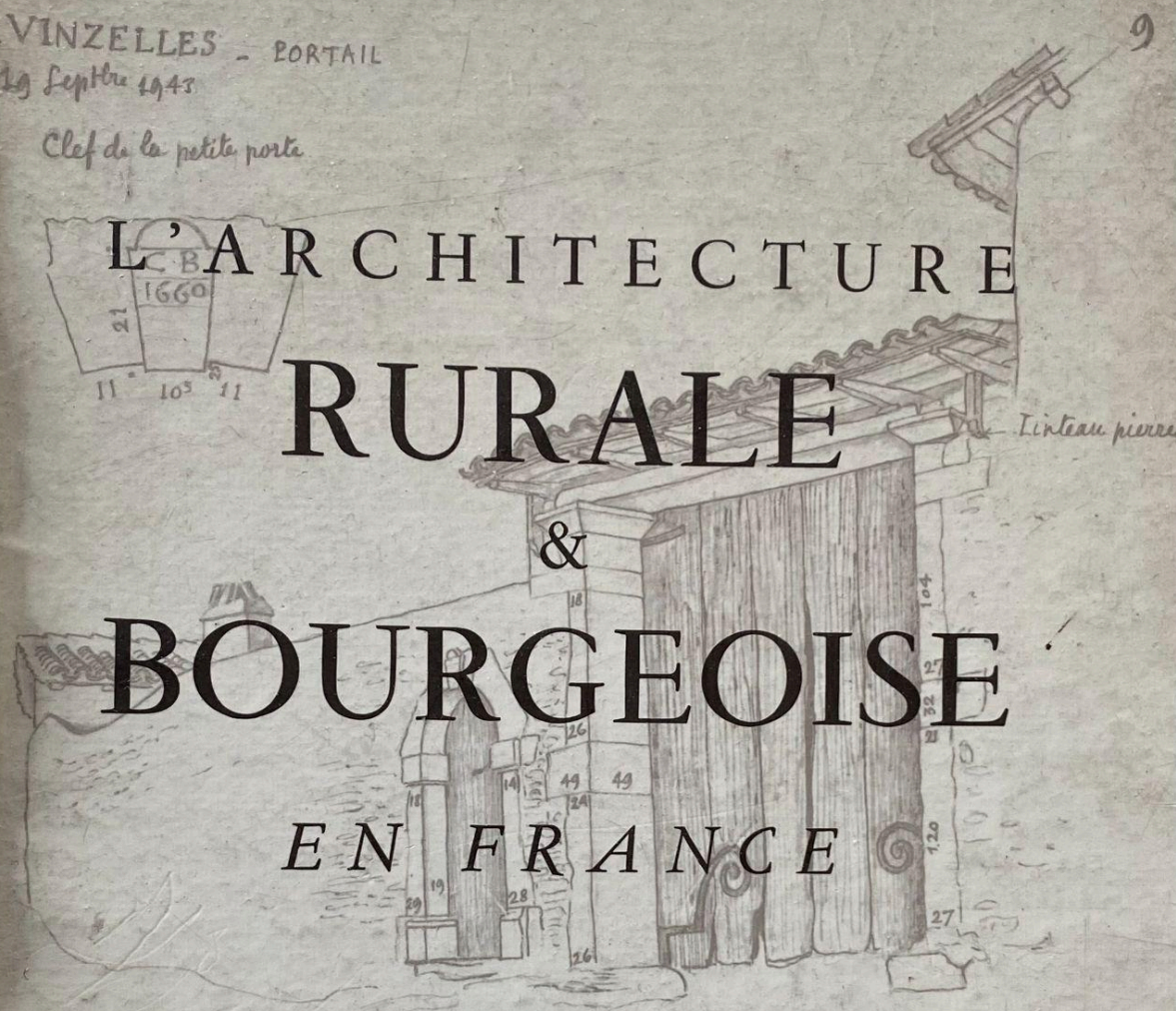
Bewerking met ChatGPT

VINZELLES - PORTAIL
19 Septembre 1943

Clef de la petite porte

L'ARCHITECTURE RURALE & BOURGEOISE EN FRANCE

Pierres et moellons
jaune ocre assez tendres,
quelques uns roses.
Joints "beurrés", au
mortier de chaux
(réfection en partie récente)

La pierre des toiles, de structure très feuilletée
est rongée et par là

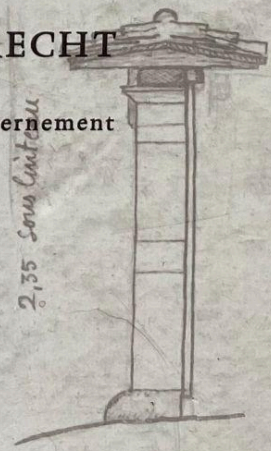
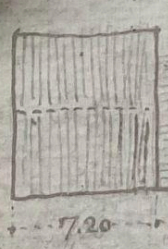
Battant récent

PAR

Georges DOYON
architecte des bâtiments civils
et des palais nationaux

Robert HUBRECHT
architecte
diplômé par le gouvernement

VINZELLES
II. PLAN D'UN PORTAIL
DATANT VRAISEMB^l DU XVII^eS

VINCENT, FRÉAL ET CIE, ÉDITEURS
RUE DES BEAUX-ARTS — PARIS

Inleiding — Ontstaan, context en ontvangst

Architecture rurale et bourgeoise van Pierre Dyon en Jean Hubrecht verschijnt in een Franse context waarin het alledaagse bouwen lange tijd nauwelijks als “architectuur” werd beschouwd.

Het boek ontstaat in de tweede helft van de 20e eeuw, in een periode waarin:

- modernistische architectuur dominant is
- industrialisatie het bouwen ingrijpend verandert
- en traditionele bouwpraktijken snel verdwijnen

Juist tegen deze achtergrond richten Dyon en Hubrecht hun blik niet op het nieuwe, maar op wat dreigt te verdwijnen:

- het rurale landschap
- de burgerlijke bouwcultuur buiten de grote steden
- en vooral: de logica die daaraan ten grondslag ligt

Hun werk sluit aan bij een bredere Franse interesse in:

- *architecture vernaculaire*
- regionale bouwculturen
- en het documenteren van het bestaande vóóordat het verdwijnt

Maar waar veel studies blijven steken in beschrijving of romantiek, onderscheidt dit boek zich door zijn analytische scherpte:

Het toont niet alleen *wat* er is, maar vooral *waarom het zo is geworden*.

Doelgroep en positie

Het boek richt zich niet uitsluitend op architecten.

Het is bedoeld voor:

- studenten en onderzoekers
- architecten en stedenbouwkundigen
- maar ook voor iedereen die het gebouwde landschap wil begrijpen

Het boek heeft daardoor een dubbele werking:

- documenterend (vastleggen van een verdwijnende werkelijkheid)
- inzichtgevend (blootleggen van onderliggende principes)

Het positioneert zich daarmee tussen:

- architectuurtheorie
- bouwhistorie
- en antropologie van het bouwen

Publicatie en heruitgaven

Door de jaren heen is het boek meerdere malen heruitgegeven, wat wijst op een blijvende relevantie.

Deze heruitgaven vallen samen met momenten waarop:

- de kritiek op modernistische stedenbouw groeit
- de interesse in typologie en context toeneemt
- en het besef ontstaat dat traditionele bouw kennis bevat die verloren dreigt te gaan

In die zin beweegt het boek mee met een verschuiving in het denken over architectuur:

van vooruitgang en vernieuwing
naar herwaardering van het bestaande en het gegroeide.

Plaats binnen het architectuurdiscours

Hoewel het boek zelf bescheiden van toon is, heeft het invloed gehad op latere architectuurtheorie.

Het wordt — direct of indirect — betrokken in discussies over:

- typologie
- continuïteit van de stad
- en de relatie tussen vorm en gebruik

Daarmee raakt het aan het werk van onder anderen:

- Giorgio Grassi
- Leon Krier

Zij herkennen in de beschreven werkelijkheid:

- een onderliggende orde
- een continuïteit die verder gaat dan stijl of tijd

Maar waar Dyon en Hubrecht beschrijven,
gaan deze architecten over tot formulering en abstractie.

Betekenis van deze context

Deze ontstaansgeschiedenis maakt duidelijk dat het boek geen nostalgisch document is.

Het is geschreven op een kantelpunt:

- tussen verdwijnen en herinneren
- tussen praktijk en theorie
- tussen leven en ontwerp

En juist daarom is het vandaag opnieuw relevant.

Niet omdat het terug wil naar het verleden,
maar omdat het laat zien:

dat leefbaarheid ooit geen vraagstuk was —
maar een vanzelfsprekend gevolg van hoe er gebouwd werd.

Algemeen: inhoud boek

Het boek *Architecture rurale et bourgeoise* van Pierre Dyon en Jean Hubrecht beschrijft geen architectuur in de gebruikelijke zin.

Het beschrijft geen ontwerp.

Geen stijl.

Geen theorie.

Het beschrijft een werkelijkheid.

Een werkelijkheid waarin bouwen geen doel op zich is,
maar een gevolg van leven.

Juist daarin ligt de betekenis van dit werk —
en haar directe relatie met leefbaarheid.

Wat het boek werkelijk laat zien

Dyon en Hubrecht tonen een wereld waarin:

- gebouwen ontstaan uit gebruik
- vorm voortkomt uit noodzaak
- materiaal volgt uit plaats
- en verandering vanzelfsprekend is

Architectuur verschijnt hier niet als object,
maar als proces in de tijd.

Wat zichtbaar wordt, is geen ontwerpintentie,
maar een opeenstapeling van handelingen:

- bouwen
- aanpassen
- uitbreiden
- hergebruiken

Deze opeenvolging vormt wat wij later “architectuur” noemen.

Leefbaarheid als onbenoemd fundament

Opvallend is dat het boek het woord “leefbaarheid” niet centraal stelt.

En toch is het overal aanwezig.

Leefbaarheid verschijnt hier niet als doel,
maar als voorwaarde die vanzelf ontstaat wanneer:

- gebruik en ruimte samenvallen
- gebouwen zich laten aanpassen
- en de omgeving herkenbaar blijft

Er is geen streven naar leefbaarheid.

Er is leven — en daaruit volgt zij.

Dit is een fundamenteel onderscheid met het huidige discours, waarin leefbaarheid wordt nagestreefd, gemeten en ontworpen.

Ruraal en bourgeois: geen tegenstelling

Het onderscheid tussen rurale en burgerlijke architectuur blijkt:

- geen breuk
- maar een verschuiving

De burgerlijke architectuur:

- voegt representatie toe
- introduceert ordening en compositie

Maar blijft geworteld in:

- dezelfde materialen
- dezelfde typologieën
- dezelfde logica van gebruik

Hier wordt zichtbaar dat architectuur zich ontwikkelt door continuïteit, niet door ideologische sprongen.

Typologie als drager van leefbaarheid

Een cruciaal inzicht uit het boek:

Typologie is geen model.

Typologie is:

herhaalde afstemming

Zij ontstaat doordat generaties:

- dezelfde problemen oplossen
- binnen vergelijkbare omstandigheden

Daardoor ontstaat een vorm die:

- herkenbaar is
- aanpasbaar blijft
- en zich door de tijd kan ontwikkelen

Precies daarin ligt haar bijdrage aan leefbaarheid:

Niet omdat zij ontworpen is,
maar omdat zij bewezen heeft te werken.

Materiaal, detail en betekenis

De gebouwen die Dyon en Hubrecht beschrijven:

- zijn niet abstract
- zijn niet gereduceerd

Zij zijn concreet:

- steen blijft steen
- hout blijft hout
- verbindingen zijn zichtbaar

Hier ontstaat betekenis niet als concept,
maar als ervaring.

De omgeving wordt:

- leesbaar
- herkenbaar
- vertrouwd

En juist dát maakt haar leefbaar.

Tijd als wezenlijk onderdeel

Misschien het belangrijkste aspect:

Gebouwen worden niet als voltooid gezien.

Zij zijn:

- tijdelijk
- veranderlijk
- open

Elke generatie:

- voegt iets toe
- verandert iets
- laat iets verdwijnen

Leefbaarheid ontstaat hier doordat:

tijd wordt toegelaten

Niet bestreden.

Niet genegeerd.

De breuk met de moderniteit

Tegenover deze werkelijkheid staat de moderniteit, waarin:

- functies worden gescheiden
- typologieën worden opgelegd
- gebouwen als object worden ontworpen

Gevolg:

- verlies van continuïteit
- verlies van aanpasbaarheid
- verlies van herkenbaarheid

En daarmee:

verlies van leefbaarheid

Betekenis tot op heden

De betekenis van dit boek vandaag is groot —
juist omdat het geen oplossing aandraagt.

Het laat zien dat:

- leefbaarheid niet maakbaar is
- maar kan ontstaan wanneer voorwaarden kloppen

In een tijd waarin:

- duurzaamheid wordt gemeten
- leefbaarheid wordt geprogrammeerd
- en architectuur als product wordt behandeld

toont dit boek een andere werkelijkheid:

bouwen als onderdeel van leven

In relatie tot NOVIOTECTO

Wat Dyon en Hubrecht beschrijven, wordt binnen NOVIOTECTO expliciet gemaakt:

- afstemming als grondhouding
- architectuur als proces
- leefbaarheid als maatstaf

Waar het boek observeert,
formuleert NOVIOTECTO:

dat deze houding opnieuw noodzakelijk is

Niet als nostalgie,
maar als enige manier om leefbaarheid werkelijk te laten ontstaan.

Slot

Leefbaarheid kan niet ontworpen worden.

Zij ontstaat waar:

- gebruik, vorm en tijd samenvallen
- materiaal spreekt
- en verandering wordt toegelaten

Architecture rurale et bourgeoise laat zien
dat deze werkelijkheid geen ideaal is,

maar ooit vanzelfsprekend was.

En precies daarin ligt haar urgentie vandaag.